

Nr 340.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med begäran om bemyndigande att träffa avtal med Göteborgs stad angående villkoren för överföring å Göteborgs stad av det tryckande registret för staden; given Stockholms slott den 27 september 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 september 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga angående *överföring å Göteborgs stad av det tryckande registret för staden* samt anför därvid.

Med bifall till förslag i Kungl. Maj:ts proposition den 20 april 1945 (nr 282) angående omorganisation av folkbokföringen beslöt 1945 års riksdag bl. a. att adressmaskinanläggningar skulle införas för folkbokföringen. An-

läggningarna skulle förläggas till länsstyrelserna. Där med hänsyn till förhållandena i viss stad synnerliga skäl därtill vore skulle emellertid Konungen äga att med stadens medgivande förordna, att det »tryckande registret», såvitt anginge staden, skulle föras hos mantalsskrivningsförrättaren därstädes. — Sedermera hava i 56 § folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469) meddelats bestämmelser angående de tryckande registren, vilka överensstämma med nyssnämnda beslut.

Vid anmälan i statsrådet den 20 april 1945 av frågan angående en omorganisation av folkbokföringen anförde jag bl. a. att beslut om registrens överförande i kommunal ägo i första hand torde ifrågakomma med avseende å Göteborg och Malmö. Ett dylikt beslut måste emellertid föregås av underhandlingar med städerna angående bl. a. de ekonomiska frågor som därvid uppkomme. Man torde därför tillsvidare böra utgå ifrån att de tryckande registren även i dessa städer anlades genom statens försorg. Underhandlingar med städerna om registrens överförande i kommunal ägo borde emellertid upptagas snarast möjligt.

Vidare framhöll jag, att kostnaderna för adresseringsmaskinerna borde bäras av statsverket. Med hänsyn till att ansvaret för mantalsskrivningen och uppbörden i magistratsstäderna åvilade dessa städer borde emellertid dessa städer gottgöra statsverket tryckningskostnaderna för de längder m. m., vilka avsetts skola tillhandahållas städerna av länsbyråerna i stället för att som nu utskrivs av städernas befattningshavare. Vad åter anginge kostnaderna för adressmaskinläggning, som överförts i kommunal ägo, borde en fördelning ske mellan statsverket och vederbörande stad. Magistratsstädernas ansvar för mantalsskrivningen och uppbörden torde nämligen ej kunna motivera att det ålades sådan stad att gälda hela kostnaden för maskinläggningen och dess drift. Anläggningarna tjänade nämligen även statliga uppgifter vid sidan av mantalsskrivningen och uppbörden. En rättvis avvägning erbjöde emellertid svårigheter och dessa ökades ytterligare därigenom, att anläggningarna kunde och borde utnyttjas även för rent kommunala ändamål. Storleken av detta kommunala intresse kunde vara olika i skilda städer, varför det näppeligen låte sig göra att fastslå en generell norm för kostnadsfördelningen. Vid underhandlingarna med vederbörande stad borde under hänsynstagande till alla omständigheter eftersträvas en så rättvis avvägning som möjligt.

Vad sålunda anförts lämnades av riksdagen utan erinran.

Vid anmälan i statsrådet den 12 april 1946 av förslag till folkbokföringsförordning m. m. (se prop. nr 255) förordade jag bl. a. införande av medborgarkort, vilka skulle tryckas av länsbyråerna. Jag tillstyrkte vidare, att pastorsämbetena, de lokala skattemyndigheterna, länsbyråerna och riksbyrån skulle utrustas med olika register, bestående av avtryckskort, d. v. s. kort med text som avtryckts från plåt i tryckande register. Kortregistren skulle föras fortlöpande på det sätt, att vid inträffad förändring nytt avtryckskort, utvisande förändringen, upprättades av länsbyrån och insattes i registret.

I fråga om mantalsskrivningen föreslog jag, att stommar till mantalslängder och de slutliga längderna skulle tryckas av länsbyråerna. Vad sålunda föreslagits godkändes av riksdagen. Bestämmelser i berörda hänseenden hava intagits i folkbokföringsförordningen.

I mitt anförande till statsrådsprotokollet den 12 april 1946 erinrade jag vidare om att enligt det av folkbokföringskommittén avgivna betänkandet länsbyråerna skulle trycka bl. a. stommar till taxeringslängder, pensionsavgiftsförteckningar, röstlängder, uppbördsböcker och debetsedlar. För egen del uttalade jag, att länsbyråernas arbetsuppgifter i huvudsak torde bli va de i betänkandet angivna. I detta sammanhang framhöll jag även, att 1945 års riksdag uttalat bl. a. att den aviseringsskyldighet, som enligt gällande stadganden åvilade pastorsämbetena, i princip borde överföras på länsstyrelserna. Bestämmelser härom föreslogos ej till införande i folkbokföringsförordningen utan förutsattes skola meddelas av Kungl. Maj:t i administrativ ordning. Jag framhöll därvid, att förhållandena för närvarande med hänsyn till pågående eller väntade reformer på skilda områden inom förvaltningen vore svåra att överblicka, och att nya anspråk på länsbyråerna i detta hänseende under de närmaste åren torde vara att förvänta. Dessa uttalanden lämnades av riksdagen utan erinran.

I anslutning till de föreslagna bestämmelserna i folkbokföringsförordningen upptog jag även vissa kostnadsfrågor till behandling. Jag anförde därvid, att mitt uttalande till statsrådsprotokollet den 20 april 1945, att kostnaderna för adresseringsmaskinerna borde bäras av statsverket, självfallet borde gälla kostnaderna för länsbyråernas verksamhet överhuvud taget. Enligt de av 1945 års riksdag fastställda grunderna för kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna skulle församlingarna ansvara för kyrkobokföringskostnaderna. Emellertid borde kostnaderna för avtryckskort till pastorsämbetenas kortregister åvila statsverket. Sådana kort borde nämligen tillställas pastor för kontroll av personplåtarnas text och översändandet av dylika kort utgjorde sålunda ett led i skötseln av de tryckande registren. Vad anginge frågan om skyldighet för magistratsstäderna att gottgöra statsverket tryckningskostnaderna för längder m. m., vilken fråga tidigare lämnats öppen, torde denna fråga numera få anses äga aktualitet endast med avseende å sådana magistratsstäder, vilka skulle hava egen uppbördsförvaltning, d. v. s. de större magistratsstäderna. Det torde nämligen icke skäligen böra ifrågasättas att de magistratsstäder, vilka enligt den nya uppbördsorganisationen skulle ingå i fögderiförvaltningen, skulle i förevarande hänseende intaga en annan ställning än övriga fögderikommuner. Det principiellt riktiga torde vara att de ifrågavarande magistratsstäderna betalade statens självkostnadspris. Detta pris kunde emellertid ej utan avsevärda svårigheter exakt beräknas. Av praktiska skäl torde därför beräkningen böra schematiseras och ersättningsskyldigheten böra begränsas till de mera direkta kostnaderna, därvid för åstadkommande av förenkling endast blankett- och personalkostnaderna torde böra medräknas. Det torde vara lämpligt att priset bestämdes

av Kungl. Maj:t på grundval av kostnadsberäkningar som uppgjordes av länsstyrelserna. Närmare föreskrifter därutinnan torde böra meddelas av Kungl. Maj:t, därvid länsstyrelserna borde åläggas att höra vederbörande städer över de gjorda kostnadsberäkningarna. Kostnaderna för de lokala skattemyndigheternas avtryckskortregister torde jämväl för ifrågavarande städers vidkommande böra helt bestridas av statsmedel. De sålunda förordade ersättningsreglerna torde — såsom utformade i syfte att åvägabrunga erforderlig förenkling i mellanhavandet mellan staten och kommunerna på nu förevarande område — icke böra anses prejudicerande för kostnadsfördelningen mellan staten och de städer, vilka avsetts skola hava egna tryckande register. Beträffande dessa städer ansåge jag mig allenast böra hänvisa till mitt tidigare uttalande, att vid underhandlingarna med städerna borde under hänsynstagande till alla omständigheter eftersträvas en så rättvis avvägning som möjligt.

Dessa uttalanden lämnades av andra särskilda utskottet i dess av riksdagen godkända utlåtande (nr 1) utan erinran. Beträffande mitt uttalande rörande kostnaderna för länsbyråernas verksamhet ansåg sig utskottet böra — såvitt anginge de fall då tryckande register fördes hos mantalsskrivningsförrättare i viss stad — till förebyggande av missförstånd erinra om att enligt de av 1945 års riksdag fastställda grunderna för kostnadsfördelningen kostnaderna för anläggningen och dess drift skulle delas mellan statsverket och vederbörande stad. Det torde icke vara avsett att föreslå ändring härutinnan.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 februari 1946 tillkallade jag den 13 i samma månad vice stadsjuristen P. Elsin, överdirektören E. Höijer, överläraren E. Jungen, mantalsintendenten G. Kollberg, mantalsdirektören O. Meijer, kyrkoherden B. Mogård och ledamoten av riksdagens andra kammare borgmästaren O. Rylander att såsom sakkunniga inom finansdepartementet biträda med utredning av frågan om folkbokföringens ordnande i Stockholm och Göteborg. Åt Höijer uppdrogs att såsom ordförande leda de sakkunnigas arbete.

Sedan de sakkunniga i skrivelse till chefen för finansdepartementet den 3 maj 1946 uttalat bl. a., att det ur såväl statens som Göteborgs stads synpunkt vore mest lämpligt och rationellt att det tryckande registret för folkbokföringen, såvitt anginge Göteborgs stad, handhades av mantalskontoret därstädes, anbefallde Kungl. Maj:t genom beslut den 24 maj 1946 de sakkunniga *dels* att utreda vilka frågor som i samband med en överföring å Göteborgs stad av det tryckande registret för staden borde bliva föremål för överenskommelse mellan staten och staden, *dels ock* att — i den mån så kunde ske innan det tryckande registret tagits i bruk och erfarenheter vunnits om de arbetsuppgifter, för vilka registret komme att utnyttjas, samt om kostnaderna därför — med utgångspunkt från de av riksdagen godkända huvudgrunderna för kostnadsfördelningen upprätta förslag till överenskommelse.

De sakkunniga hava därefter i en till finansdepartementet ingiven skrivelse den 7 september 1946 förklarat sig vidhålla sin nyss omförmälda uppfattning, att det tryckande registret såvitt anginge Göteborg borde handhas av mantalskontoret därstädes. I anslutning därtill förordade de sakkunniga, under åberopande av arbetstekniska skäl, att överförandet av anläggningen från länsstyrelsen i länet till mantalskontoret skedde den 1 oktober 1946, varvid registret skulle vara upprättat och kontrollerat i enlighet med gällande bestämmelser.

I skrivelsen anföres vidare följande:

I fråga om principerna för kostnadsfördelningen hava de sakkunniga följt de av Eders Kungl. Maj:t i ovanberörda beslut givna direktiven. Härvid hava de sakkunniga utgått från det i folkbokföringskommitténs betänkande (SOU 1944: 52) förefintliga utredningsmaterialet. På enahanda sätt som kommittén hava de sakkunniga uppdelat kostnaderna i dels *anläggningskostnader* (engångskostnader för inventarier, maskiner, adressplåtar, ryttare och blanketter av olika slag m. m.), dels *uppläggningskostnader* (kostnader under uppläggnings tiden, såsom kostnader för utskrift av präglingsmanuskript och personakter, uppläggning av plåt- och kortregister m. m.), dels ock *årliga driftskostnader*. Vidare hava på de sakkunnigas begäran hos statistiska centralbyrån tjänstgörande experter verkställt beräkning av kostnaderna för en folkbokföringsanläggning för Göteborg, grundad på antalet arbetstimmar, som ansetts erforderliga för de olika slagen av arbeten, för vilka det tryckande registret skall utnyttjas, därvid en genomsnittslön av 2 kronor 50 öre beräknats. Experterna hava emellertid framhållit, att erfarenheter ännu saknas på väsentliga punkter, hur arbetet på folkbokföringsavdelningarna i praktiken kommer att gestalta sig. Osäkra faktorer äro bland andra omfattningen av arbetet med plåtregistrens aktualisering samt av arbetet med tryckning och distribuering av avtryckskort i samband med aktualiseringen, utväxlingen av plåtar mellan olika länsstyrelser etc. I vissa avseenden, vilka direkt eller indirekt kunna bliva bestämmande för omfattningen och arten av länsstyrelsernas arbetsuppgifter, äro vidare föreskrifter ännu icke meddelade, t. ex. beträffande det system för aviseringen mellan pastorsämbete och länsstyrelse, som skall avlösa det nuvarande provisoriska aviseringssystemet, de formulär, som skola tillämpas för vissa längder och andra handlingar, vilka skola tryckas medelst adressmaskinstryck o. s. v. Uppenbarligen är det på grund härav för närvarande icke möjligt att med någon större grad av säkerhet beräkna de årliga omkostnaderna för länsstyrelsernas folkbokföringsavdelningar. Icke heller uppläggningskostnaderna låta sig för närvarande till alla delar exakt angivas. Enär de av experterna lämnade kostnadsuppgifterna icke böra betraktas såsom annat än approximativa, torde erforderliga justeringar av de gjorda beräkningarna och därå baserade ersättningsbelopp böra vidtagas efter 1948 års utgång på grundval av de under den gångna tiden vunna erfarenheterna.

Anläggnings- och uppläggningskostnaderna hava erhållits genom utproportionering av de totala kostnaderna för samtliga län efter folkmängden. Anläggningskostnaderna grunda sig i stort sett på faktiska kostnadsuppgifter. Däremot äro uppläggningskostnaderna i stor utsträckning och de årliga driftskostnaderna helt och hållet beräknade.

De totala kostnaderna hava av experterna beräknats	
anläggningskostnaderna till	kronor 120 000
vissa tilläggskostnader till d:o till	» 14 500
uppläggningskostnader till	» 170 000
vissa tilläggskostnader till d:o till	» 8 000
eller sammanlagt till kronor 312 500.	

Vad först angår fördelningen mellan staten och staden av anläggnings- och uppläggningskostnaderna vilja de sakkunniga framhålla, att det givetvis är synnerligen svårt att komma fram till en verkligt rationell grund härför. De sakkunniga hava emellertid ansett det vara en rättvis avvägning av kostnadsfördelningen, därest frågan löses efter följande linjer.

Maskinanläggningarna skola, såsom i propositionen nr 282/1945 (s. 139) framhållits, användas dels för arbeten med mantalsskrivning och uppbörd, vilka bestyr av ålder åvila staden såsom magistratsstad, dels för vissa rent statliga arbetsuppgifter, dels också för vissa rent kommunala ändamål. Att Göteborgs stad med hänsyn till sistnämnda kommunala intresse bör delta i kostnaderna för registrets upprättande torde icke vara föremål för tvekan. Storleken av detta kommunala intresse hava de sakkunniga med ledning av erfarenheter från Stockholms stad ansett sig kunna uppskatta till högst en månads arbete per år, motsvarande i runt tal 10 % av kostnaderna. Då staden bär det ekonomiska ansvaret för mantalsskrivningen och uppbörden, har vidare ifrågasatts, att en ytterligare andel i kostnaderna borde påföras staden med hänsyn till maskinanläggningarnas användning för dessa ändamål. Detta skulle emellertid innebära, att Göteborgs stad skulle komma i en särställning i förhållande till de magistratsstäder, för vilkas räkning vederbörande länsstyrelse trycker längder och debetsedlar. Enligt uttalande i propositionen nr 255/1946 (s. 267) skall nämligen sistnämnda magistratsstäders ersättningsskyldighet för ifrågavarande arbeten begränsas till de mera direkta kostnaderna, därvid för åstadkommande av förenkling endast blankett- och personalkostnaderna ansetts böra medräknas. Jämlikt berörda uttalande äro dessa magistratsstäder sålunda befriade från deltagande i engångskostnaderna för de tryckande registrens upprättande. De sakkunniga hava därför funnit billigt, att andel i berörda engångskostnader — fränsett nvssnämnda 10 % — ej påføres Göteborgs stad. I detta sammanhang må vidare framhållas, att ett annat ståndpunktstagande i denna fråga kan befaras medföra, att Göteborgs stad anser det för egen del förmånligast att icke övertaga det tryckande registret.

Vid ett överförande av registret till staden komma emellertid vissa merkostnader att uppstå till följd av därvid nödvändig utökning av maskinparken och inventariebeståndet, uppskattade till 14 500 kronor, vilka kostnader helt böra belasta staden. Av de genom utproportionering erhållna anläggningskostnaderna, 120 000 kronor, skulle enligt de sakkunnigas förslag statens andel bliva 108 000 kronor och Göteborgs stads 12 000 kronor. Till uppläggningskostnaderna, 170 000 kronor, beräknade genom utproportionering och hänförliga till den 1 juli 1946, komma tilläggskostnader, beräknade till 8 000 kronor, för aktualisering av plåtbeståndet fram till den 1 oktober 1946, då registret, såsom ovan nämnts, beräknats bliva överfört till staden. Emellertid återstå ännu en del arbeten, beroende på en viss förskjutning i tidschemat för uppläggningsarbetet, nämligen plåtarnas komplettering med födelsenummer och anteckning om arbetsgivare samt tryckning, sortering och distri-

buering m. m. av första uppsättningen medborgarkort och avtryckskort. Dessa återstående arbeten utgöras dels av sådana, som under alla förhållanden skola bestridas av staten, dels ock av sådana, som förorsakats av förseningen med arbetet, varför kostnaderna, uppskattade till sammanlagt 44 000 kronor, böra helt bestridas av staten. Av nyssnämnda belopp 170 000 kronor jämte tilläggskostnaderna 8 000 kronor eller tillsammans 178 000 kronor, minskade med 44 000 kronor för ännu återstående arbeten, bör sålunda statens andel bliva 120 600 kronor och stadens 13 400 kronor.

Enligt ovannämnda fördelningsgrunder skulle av de totala anläggnings- och uppläggningskostnaderna, 312 500 kronor, staten sålunda bestrida 272 600 kronor och staden 39 900 kronor.

Vidkommande *de årliga driftskostnaderna* hava dessa uppdelats i lokalkostnader, personalkostnader, blankettkostnader, diverse driftskostnader och kapitalkostnader. Vissa av dessa kostnader skola helt bestridas av staten, andra helt av staden och en del fördelas mellan staten och staden. Enär av experternas beräkningar framgått, att av personalkostnaderna för det sammanlagda tryckningsarbetet cirka 70 % falla på tryckning av längder och debetsedlar samt cirka 30 % på tryckning av avtrycks- och medborgarkort samt kostnaden för framställningen av längder och debetsedlar åligger staden under det att kostnaden för tryckningen av korten till allra största delen åvilar staten (en mindre del av tryckningen av avtryckskorten torde falla på staden), hava de sakkunniga funnit det enklast, att av de årliga kostnader, som skola fördelas mellan staten och Göteborgs stad, staten bestrider 30 % och staden 70 %.

De olika slagen kostnader, som föreslås sålunda fördelade, äro lokalkostnader, 7 500 kronor, personalkostnader för aktualisering av plåt- och kortregister, 14 500 kronor, utökning av arbetsledning på grund av registrets överförande till staden, 12 000 kronor, och kapitalkostnader för förnyelse av maskiner och inventarier, 6 000 kronor. Kapitalkostnaderna hava beräknats till 10 % av maskinernas och till 5 % av inventariernas ursprungliga anskaffningsvärde. Av dessa olika kostnader, sammanlagt 40 000 kronor, skulle således 12 000 kronor falla på staten och 28 000 kronor på staden.

De kostnader, som helt böra bestridas av staten, äro personalkostnader för tryckning av avtryckskort och medborgarkort, 5 500 kronor, samt blankettkostnader för nämnda kort, 3 700 kronor, eller sammanlagt 9 200 kronor.

De kostnader, för vilka staden bör vara helt ansvarig, äro personalkostnader för tryckning av längder och debetsedlar, 12 000 kronor, blankettkostnader för dessa, 22 100 kronor, samt diverse driftskostnader, 3 800 kronor, sammanlagt 37 900 kronor. Av diverse driftskostnader faller visserligen en ringa del på staten, men då såsom ovan berörts en likaledes ringa del av tryckningskostnaderna för avtryckskort, som teoretiskt bör bekostas av staden, i stället helt lagts på staten, torde för enkelhetens skull en kvittning kunna äga rum.

De sakkunniga ha vidare upprättat följande tablå över den föreslagna kostnadsfördelningen.

Tablå, utvisande fördelningen mellan staten och Göteborgs stad av de beräknade kostnaderna för det tryckande registret för staden.

	Total-	Staten		Staden	
	kostnad		kronor	%	kronor
	kronor	%	kronor	%	kronor
<i>Anläggnings- och uppläggningskostnader.</i>					
Komplettering av födelsenummer	10 000	100	10 000	—	—
Tryckning och distribuering av medborgarkort	5 000	100	5 000	—	—
Komplettering med arbetsgivareuppgift	14 000	100	14 000	—	—
Tryckning och sortering av avtryckskort	15 000	100	15 000	—	—
Extra maskinanskaffning	14 500	—	—	100	14 500
Övriga kostnader	254 000	90	228 600	10	25 400
S u m m a anläggnings- och uppläggningskostnader	312 500		272 600		39 900
<i>Årliga driftskostnader.</i>					
Lokalkostnader	7 500	30	2 250	70	5 250
Personalkostnader:					
tryckning av avtryckskort och medborgarkort	5 500	100	5 500	—	—
tryckning av längder och debetsedlar m. m...	12 000	—	—	100	12 000
aktualisering av plåt- och kortregister	14 500	30	4 350	70	10 150
arbetsledning vid stadens register	12 000	30	3 600	70	8 400
Summa personalkostnader	44 000		13 450		30 550
Diverse driftskostnader	7 500	—	3 700	—	3 800
Kapitalkostnader (avskrivningar)	6 000	30	1 800	70	4 200
Blankettkostnader	22 100	—	—	100	22 100
S u m m a årliga driftskostnader	87 100		21 200		65 900

I anslutning till vad de sakkunniga anfört ha de framlagt följande förslag till överenskommelse mellan Kungl. Maj:t och Kronan å den ena sidan och Göteborgs stad å den andra sidan beträffande fördelningen av kostnaderna för det tryckande registret för Göteborgs stad.

Det i 56 § folkbokföringsförordningen föreskrivna tryckande registret skall, såvitt angår Göteborgs stad, från och med den 1 oktober 1946 föras hos den lokala skattemyndigheten.

Vid anläggningens övertagande skall staden till statsverket i ersättning för kostnader för anläggningens upprättande utgiva 39 900 kronor. Återstå vid överlämnandet aktualiseringsåtgärder beträffande förändringar i befolkningsförhållandena i Göteborg, skall länsstyrelsen tillhandahålla för avverkande av arbetsbalansen erforderlig personal.

Erfordras efter övertagandet utökning av maskinparken och inventariebeståndet till följd av stadens tillväxt eller utökad användning för rent kommunala ändamål, skola kostnaderna härför åvila staden.

Staden äger av statsverket undfå gottgörelse för nedannämnda kostnader för anläggningens drift, nämligen för lokalkostnader, kapitalkostnader och sådana personalkostnader, vilka avse arbetsledning samt aktualisering av plåt- och kortregister, med 30 % av det belopp, vartill kostnaderna visas

hava uppgått, samt för personalkostnader för tryckning av medborgarkort och avtryckskort med hela det belopp, vartill kostnaderna visas hava uppgått.

Staden äger därjämte på statsverkets bekostnad utfå erforderliga blanketter till medborgarkort och avtryckskort.

I övrigt skola driftskostnaderna åvila staden, dock att i fråga om stadens rätt att kostnadsfritt från statsverket utbekomma blanketter till vissa längder skall äga tillämpning, vad därom i vederbörliga författningar är eller kan varda stadgat.

Ersättningsbelopp, som enligt denna överenskommelse tillkommer staden, utbetalas årligen i efterskott för det nästföregående kalenderåret.

Överenskommelsen skall efter utgången av år 1948 ersättas av ett nytt avtal. I detta avtal skola förhållandena, även såvitt angår den förflutna tiden, upptagas till ny reglering på grundval av de erfarenheter, som vunnits vid tillämpningen av förevarande överenskommelse.

Stadsfullmäktige i Göteborg hava i skrivelse till finansdepartementet den 24 september 1946 anmält, att stadsfullmäktige den 19 september 1946 beslutat för sin del godkänna de sakkunnigas förslag till överenskommelse.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har den 23 september 1946 efter remiss avgivit utlåtande över de sakkunnigas ifrågavarande skrivelse. I utlåtandet anföres, att länsstyrelsen efter granskning av beräkningarna och förslaget icke funnit anledning till erinran mot den gjorda avvägningen i princip av statens och stadens andelar i kostnader för själva anläggningen och uppläggningsen av tryckande registret samt för dettas fortsatta skötsel. Länsstyrelsen tillstyrkte därför, att den föreslagna överenskommelsen för statens del godtoges. I fråga om driftskostnaderna hade länsstyrelsen beaktat, att överenskommelsen beredde möjlighet att i ett blivande nytt avtal efter år 1948 upptaga till ny reglering förhållandena även såvitt anginge den förflutna tiden på grundval av de erfarenheter som vunnits vid tillämpningen av nu förevarande överenskommelse. Detta innebure väl närmast att senare kunde rättas uppenbart misstag i fråga om de nu beräknade kostnadsandelarna. Dessa hade uppskattats till vissa procenttal i förhållande till belopp, vartill dessa driftskostnader visades hava uppgått. Länsstyrelsen förmenade, att härmed borde följa att den faktiska kostnaden kunde och kanske borde kristiskt granskas, innan uträkning av statens bidrag till driften ägde rum. Länsstyrelsen hade ingen anledning vänta, att stadens kostnader skulle överstiga vad som kunde stå i proportion till kostnaderna för länet i övrigt. Men med hänsyn till att stadens folkmängd utgjorde omkring 50 % mer än länets i övrigt kunde säkerligen stadens rimliga kostnad kontrolleras med ledning av länsstyrelsens egna kostnader för det tryckande registret för den övriga delen av länet. Storleken av statsbidraget till driftskostnaderna torde väl därför lämpligen, efter ansökan från staden och sedan länsstyrelsen avgivit yttrande däröver, böra fastställas av Kungl. Maj:t varje år. En sådan prövning torde icke vara oförenlig med överenskommelsen. — Som kom-

plettering till avtalet syntes böra göras en uppställning över vad som skulle anses höra till det upplagda registret och till anläggningen vid dess överförande till staden. Detta vore önskvärt på den grund att tvekan eljest kunde råda om antalet maskiner och inventarier av olika slag som skulle belöpa på Göteborgs stad av det, som ansåges normalt böra tillhöra utrustningen för hela länets anläggning. Då kostnadsberäkningarna för anläggningen vore grundade på faktiska kostnadsuppgifter för hela landet, vilka sedan proportionerats efter folkmängden, och Göteborgs utgjorde $\frac{1}{20}$ av hela landets, syntes det önskvärt att med ledning av de för statistiska centralbyrån kända kostnaderna för inventarie- och maskinköpen bleve upprättad en inventarie- och maskinförteckning, varefter anläggningen sedan kunde redovisas till staden. En sådan komplettering stode uppenbarligen i överensstämmelse med både statens och stadens intresse, så att oklarhet undanröjdes.

*Departements-
chefen.*

Lika med de sakkunniga anser jag att det tryckande registret för Göteborgs vidkommande bör föras hos den lokala skattemyndigheten i staden. Jämlikt 56 § folkbokföringsförordningen äger Kungl. Maj:t, under förutsättning av stadens medgivande, förordna att registret skall föras på sätt nyss sagts. Emellertid förutsätter registrets överförande till staden en ekonomisk uppgörelse mellan staten och staden, vilken torde böra underställas riksdagens prövning.

Det av de sakkunniga framlagda avtalsförslaget innebär i huvudsak att staden vid anläggningens övertagande — vilket förutsatts skola ske redan den 1 oktober 1946 — skall till statsverket utgiva 39 900 kronor, utgörande i runt tal 13 % av anläggnings- och uppläggningskostnaderna. Staden skall å sin sida äga att av statsverket undfå gottgörelse för vissa driftskostnader nämligen för lokalkostnader, kapitalkostnader och sådana personalkostnader, vilka avse arbetsledning samt aktualisering av plåt- och kortregister, med 30 % av det belopp, vartill kostnaderna visas hava uppgått, samt för personalkostnader för tryckning av medborgarkort och avtryckskort med hela det belopp, vartill kostnaderna visas hava uppgått. Avtalet förutsättes skola efter utgången av år 1948 ersättas med ett nytt avtal, i vilket ersättningsfrågorna, även såvitt angår den förflutna tiden, skola upptagas till ny reglering på grundval av dåmera vunna erfarenheter.

Ifrågavarande avtalsförslag, om vilket enighet vunnits bland de sakkunniga, har godkänts av staden. Förslaget torde kunna godtagas även för statens del. Emellertid vill jag beträffande den föreslagna avfattningen av avtalet framhålla följande.

Såsom länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhållit torde den föreslagna formuleringen medgiva möjlighet att till reglering i nytt avtal efter utgången av år 1948 upptaga frågan om parternas andelar i de årliga driftskostnaderna. Detsamma torde emellertid gälla även i fråga om fördelningen av engångskostnaderna och med avseende å de belopp, vartill dessa beräknats. Detta synes framgå förutom av det sätt på vilket klausulen om nytt avtal avfattats jämväl av den av de sakkunniga anförda motiveringen.

Staden äger enligt den föreslagna överenskommelsen av statsverket undfå gottgörelse för de årliga driftskostnaderna i vissa fall med 30 % av det belopp, vartill kostnaderna »visas hava uppgått», och i andra fall med hela beloppet. Länsstyrelsen framhåller i anslutning härtill, att det icke torde vara oförenligt med överenskommelsen, att frågan om kostnadernas rimlighet prövas av Kungl. Maj:t, innan statsbidraget utanordnas. För egen del anser jag det otvivelaktigt, att Kungl. Maj:t äger pröva, huruvida staden kan anses hava styrkt att kostnaderna faktiskt uppgått till belopp som ligga till grund för framställda krav. Vid denna prövning torde ej blott länsstyrelsens utan även riksbyråns yttrande över kraven böra inhämtas. Däremot torde den föreslagna formuleringen ej medgiva Kungl. Maj:t prövningsrätt jämväl i fråga om kostnadernas skälighet. För statens del föreligga emellertid andra möjligheter att tillse, att kostnaderna hållas inom rimliga gränser. Jämlikt 56 § sista stycket och 58 § folkbokföringsförordningen är nämligen den lokala skattemyndigheten efter det tryckande registrets övertagande skyldig att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som av Kungl. Maj:t eller riksbyrån meddelas angående länsbyråernas verksamhet. Dylika föreskrifter komma bl. a. att meddelas angående de ur organisatoriska och ekonomiska synpunkter lämpligaste metoderna för arbetets bedrivande. I riksbyråns åligganden jämlikt 59 § folkbokföringsförordningen ingår att övervaka, att länsbyråerna ställa sig de meddelade föreskrifterna till efterrättelse.

Då anläggningen överlämnas till staden bör upprättas en förteckning över de register, maskiner och övriga inventarier som överlämnas. Förteckningen bör kvitteras av staden. Därmed är emellertid statsverkets skyldighet att bidra till engångskostnaderna för anläggningen ej i sin helhet fullgjord. Vissa delar av det tryckande registret och vissa till anläggningen hörande kortregister äro nämligen ännu ej upprättade. Vidare återstå vissa kompletteringsarbeten. De sakkunnigas förslag lämnar öppet, huruvida statsverkets bidragsskyldighet med avseende å vad som sålunda återstår skall fullgöras i form av kontant ersättning eller genom att staten tillhandahåller erforderlig personal m. m. för arbetets utförande. För egen del finner jag det lämpligt att denna fråga avgöres av riksbyrån i samband med att arbetet skall igångsättas.

Det torde icke bliva praktiskt möjligt att överlämna anläggningen till staden redan å den i avtalsförslaget angivna dagen den 1 oktober 1946. Av arbetstekniska skäl måste emellertid överlämnandet ske utan ytterligare dröjsmål. Det faktiska överlämnandet kan alltså icke anstå till dess riksdagen fattat beslut i ärendet.

Ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att träffa avtal med staden angående villkoren för överföring av registret å staden torde få anses innebära jämväl ett bemyndigande att, på sätt i avtalsförslaget angives, efter utgången av år 1948 träffa nytt avtal, i vilket ersättningsbestämmelserna underkastas den jämkning, som av dåmera vunna erfarenheter kan föranledas.

Under åberopande av det anförda hemställer jag,

Kungl. Maj:ts proposition nr 340.

att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att med Göteborgs stad träffa avtal angående villkoren för det tryckande registrets överförande till staden i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Sandberg.
